

(Utvalgte) Utfordringer i spesialisthelsetjenesten som gjelder personvern

Oda Bakken – advokat, juridisk avdeling i Oslo universitetssykehus HF
Nettverkssamling i Helseforetakenes Juristforening, 1.februar 2024

Copyright: Shutterstock

1

HELSEFORETAKSMODELLEN OG DATAANSVARET

2

TVERRFAGLIGHET OG
KOMMUNIKASJON

3

PERSONTILPASSET
MEDISIN

SLUTTORD

1

HELSEFORETAKSMODELLEN OG DATAANSVARET

Helseforetaksreformen

Copyright:
Shutterstock

1

HELSEFORETAKSMODELLEN OG DATAANSVARET

Helseforetaksloven

«§ 1. Lovens og helseforetakenes formål

Lovens formål er å bidra til å oppfylle de målsettinger som er nedfelt i spesialisthelsetjenesteloven § 1-1 og pasient- og brukerrettighetsloven § 1-1, ved

1. at det opprettes regionale helseforetak som etter eiers retningslinjer skal planlegge og organisere spesialisthelsetjenesten og legge til rette for forskning og undervisning,
2. at det legges til rette for at de regionale helseforetakene skal organisere sine sykehus og andre helseinstitusjoner som helseforetak.

Helseforetakenes formål er å yte gode og likeverdige spesialisthelsetjenester til alle som trenger det når de trenger det, uavhengig av alder, kjønn, bosted, økonomi og etnisk bakgrunn, samt å legge til rette for forskning og undervisning.»

1

HELSEFORETAKSMODELLEN OG DATAANSVARET

Regionale helseforetak – oppdrag og ansvar

*«Regionalt helseforetak er virksomhet som eies av staten alene og som er opprettet i medhold av § 8. Regionalt helseforetak **legger til rette for** spesialisthelsetjenester, forskning, undervisning og andre tjenester som står i naturlig sammenheng med dette eller er pålagt i lov.»*

Jf. helseforetaksloven § 2 andre ledd (mine markeringer)

1

HELSEFORETAKSMODELLEN OG DATAANSVARET

Regionale helseforetak – oppdrag og ansvar

«Regionale helseforetak har et overordnet ansvar for å **iverksette den nasjonale helsepolitikken** i helseregionen. Regionale helseforetak skal **planlegge, organisere, styre og samordne virksomhetene i helseforetakene** som de eier. I forbindelse med **langsiktig planlegging** skal regionale helseforetak vurdere om deler av tjenestene skal ytes gjennom inngåelse av avtale med private eller offentlige virksomheter som de ikke eier selv.»

Jf. helseforetaksloven § 2a (mine markeringer)

Se også spesialisthelsetjenesteloven § 2-1 a

1

HELSEFORETAKSMODELLEN OG DATAANSVARET

Regionale helseforetak – oppdrag og ansvar

«§ 9. Opprettelse av helseforetak

Utøvende virksomhet skal organiseres som
helseforetak.(...)»

*Jf. helseforetaksloven § 9 første ledd, første punktum.
(mine markeringer)*

1

HELSEFORETAKSMODELLEN OG DATAANSVARET

Helseforetak – oppdrag og ansvar

*«Helseforetak er virksomhet som eies av ett eller flere regionale helseforetak eller helseforetak og som er opprettet i medhold av § 9. Helseforetak **yter** spesialisthelsetjenester, forskning og undervisning samt andre tjenester som står i naturlig sammenheng med dette, eller som er pålagt i lov eller avtalt med den kommunale helse- og omsorgstjenesten.»*

Jf. helseforetaksloven § 2 tredje ledd (mine markeringer)

1

HELSEFORETAKSMODELLEN
OG DATAANSVARET

Regionale journalløsninger og IKT- prosjekter

Copyright: Shutterstock

OSLO UNIVERSITETSSYKEHUS

1

HELSEFORETAKSMODELLEN OG DATAANSVARET

Ny pasientjournalforskrift – høring 2018, ikrafttred. 2019

*«Departementet er ikke enige med de høringsinstansene som mener at det følger av helselovgivningen at de regionale helseforetakene ikke kan være dataansvarlig for behandling av pasientopplysninger.»**

**Kilde: PRE-2019-03-01-168 Fastsettelse av ny forskrift om pasientjournal (pasientjournalforskriften) Kongelig resolusjon. Statsråd Bent Høie*

1

HELSEFORETAKSMODELLEN OG DATAANSVARET

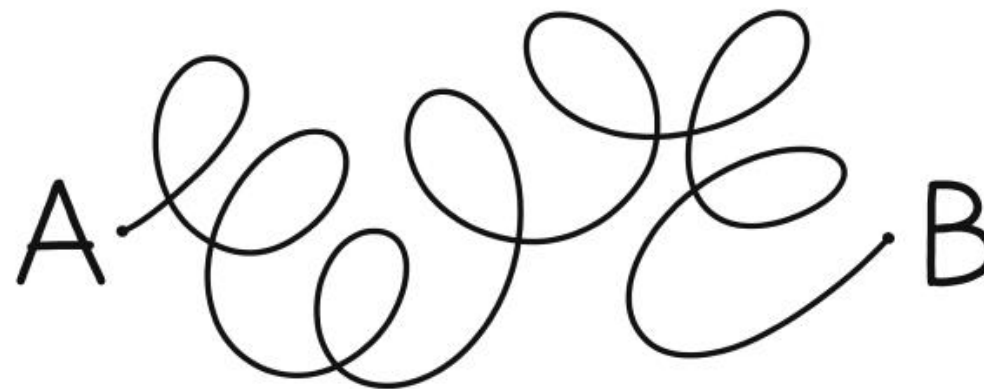
Ny pasientjournalforskrift – høring 2018, ikrafttred. 2019

*«Spørsmålet om hvorvidt et helseforetak eller RHF vil være dataansvarlig alene eller om og i hvilken grad helseforetak og RHF vil ha et felles dataansvar, må avgjøres konkret med utgangspunkt i hvem som bestemmer eller har bestemt formål og midler.»**

**Kilde: PRE-2019-03-01-168 Fastsettelse av ny forskrift om pasientjournal (pasientjournalforskriften) Kongelig resolusjon. Statsråd Bent Høie*

1

HELSEFORETAKSMODELLEN OG DATAANSVARET

Copyright:
Shutterstock

HELSEFORETAKSMODELLEN OG DATAANSVARET

1

HELSEFORETAKSMODELLEN OG DATAANSVARET

Hvorfor er denne diskusjonen så viktig?

- Økt digitalisering og samhandling
- Mer effektive prosesser
- Hensiktsmessig bruk av ressurser
- Behov for spisskompetanse i vurderingene
- Harmonisering
- Ansvars plassering – bedre samsvar mellom formaliteter og realiteter?
- Helseforetakenes autonomi

1

HELSEFORETAKSMODELLEN OG DATAANSVARET

Ny aktualitet når...

Skjermdump (utsnitt) fra <https://www.nrk.no/norge/datatilsynet-roper-varsko-om-it-sikkerhet-pa-sykehusene-1.16322984>, hentet 29.januar 2024.

1

HELSEFORETAKSMODELLEN OG DATAANSVARET

Ny aktualitet når...

Skjermdump (utsnitt) fra <https://www.nrk.no/norge/landets-storste-helseforetak-vil-kutte-i-personvernombud-1.16325180>, hentet 29.januar. 2024

1

HELSEFORETAKSMODELLEN OG DATAANSVARET

Ny aktualitet når...

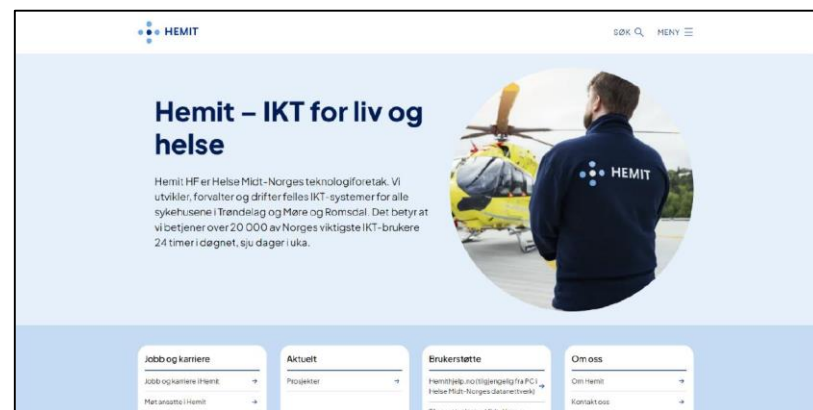
Illustrasjon:
Designed by [Freepik](https://www.freepik.com)
(www.freepik.com)

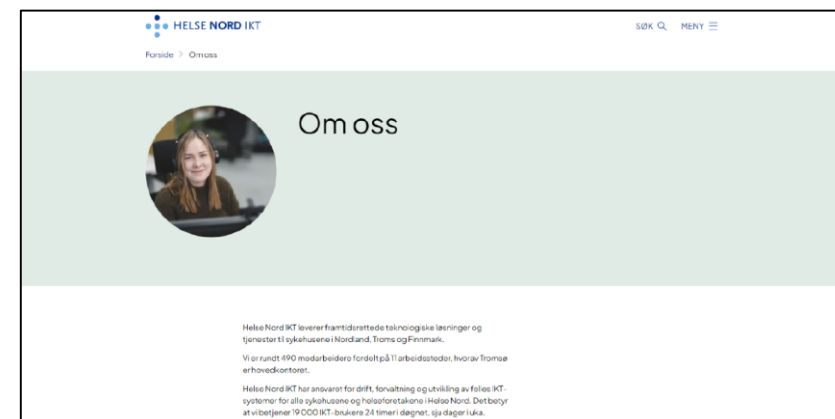
1

HELSEFORETAKSMODELLEN OG DATAANSVARET

Historisk tilbakeblikk

Skjermdump (utsnitt) fra <https://www.hemit.no/>, hentet 29.01.24.

Skjermdump (utsnitt) fra <https://www.helsenordikt.no/om-oss/>, hentet 29.01.24.

Skjermdump (utsnitt) fra <https://www.helse-vest-ikt.no/om-oss/>, hentet 29.01.24.

Skjermdump (utsnitt) fra <https://www.sykehuspartner.no/>, hentet 29.01.24.

1

HELSEFORETAKSMODELLEN OG DATAANSVARET

En ny modell for plassering av dataansvar, jf. pjl. § 9 andre ledd?

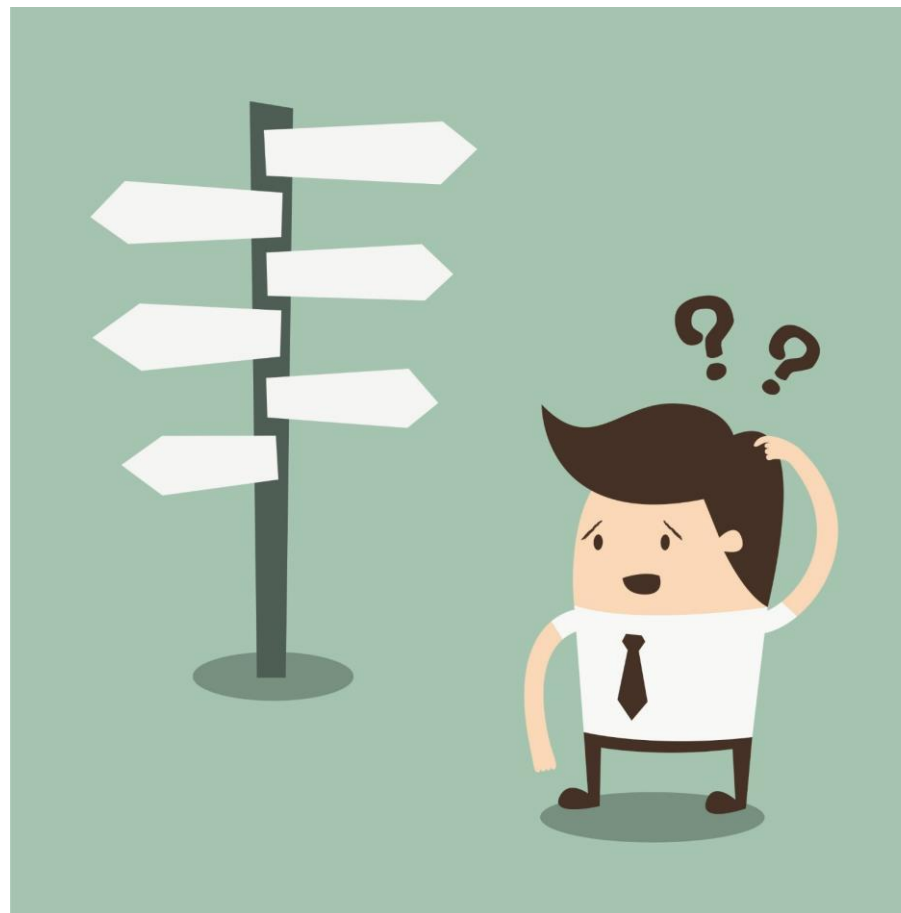

Skjermdump (utsnitt) fra <https://www.helseplattformen.no/> 11.06.23

1

HELSEFORETAKSMODELLEN OG DATAANSVARET

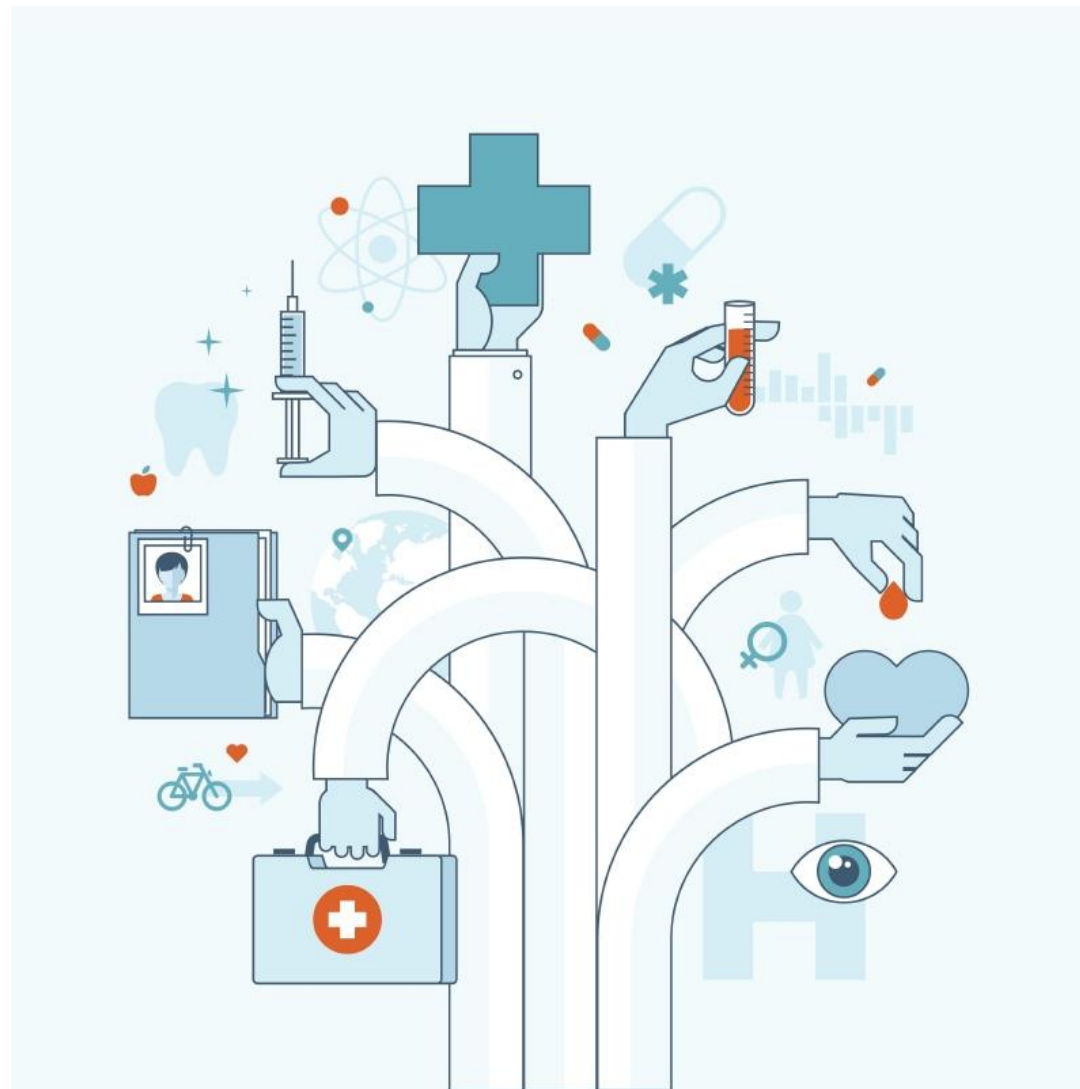
Veien videre

Copyright:
Shutterstock

2

TVERRFAGLIGHET OG KOMMUNIKASJON

*Copyright:
Shutterstock*

2

TVERRFAGLIGHET OG KOMMUNIKASJON

Sagt om rettskildefaktorer:

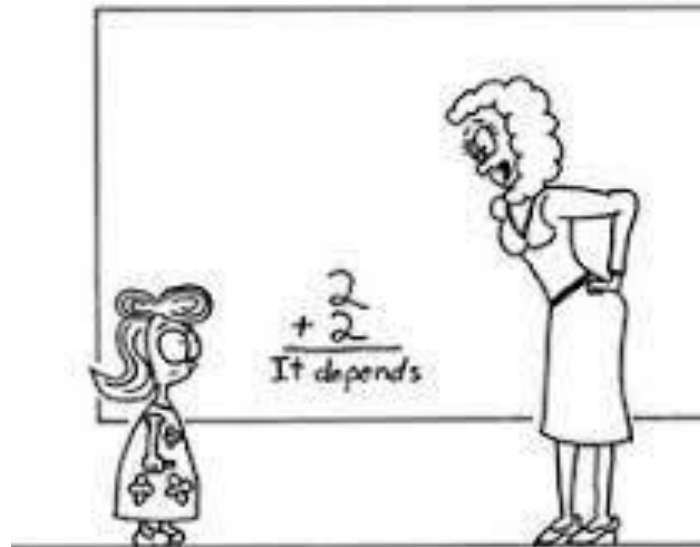
*«Når betegnelsen rettskildefaktor ofte nyttes fremfor den mer tradisjonelle begrepsbruken, nemlig rettskilde, er det for å unngå inntrykk av at retten bare kan øses opp fra kilder, akkurat som vann fra en olle eller fra en annen vannkilde. Tolking og rettsanvendelse er en mer kreativ prosess enn som så. Rett nok er rettskildebruk regelstyrt, men rettskildereglene, eller rettskildeprinsippene, som mange kaller dem, er ikke mer firkantete enn at de levner rom for rettsanvenderens forståelse av hva som er relevant og hvordan rettskildefaktorer skal brukes.»**

*Gisle, Jon: rettskildefaktor i Store norske leksikon på snl.no. Hentet 27. mars 2023 fra <http://snl.no/rettskildefaktor>

2

TVERRFAGLIGHET OG KOMMUNIKASJON

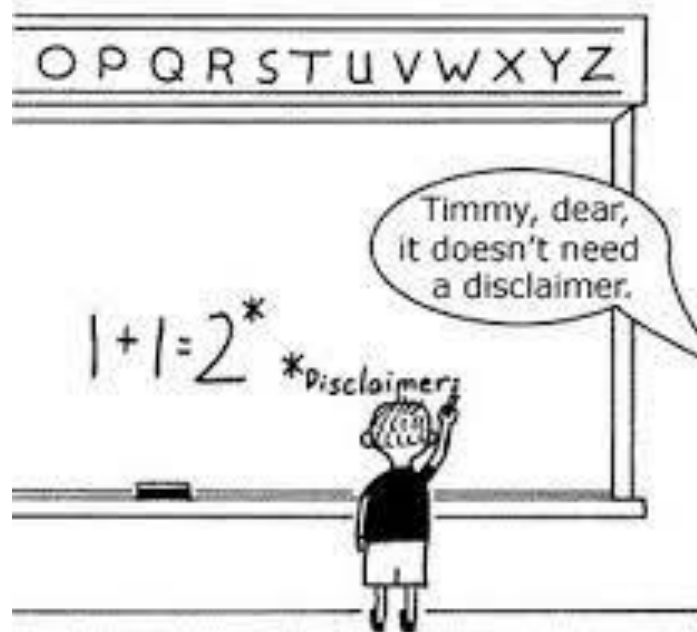
Stu's Views © 2002 Stu All Rights Reserved www.stus.com

"Suzie, this is math, not the law."

Copyright:
Stu's Views

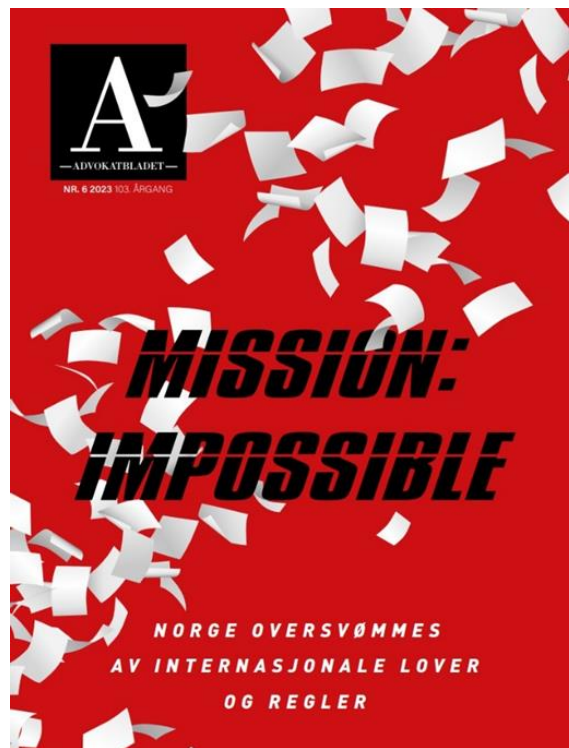
Stu's Views © 2002 Stu All Rights Reserved www.stus.com

Copyright:
Stu's Views

2

TVERRFAGLIGHET OG KOMMUNIKASJON

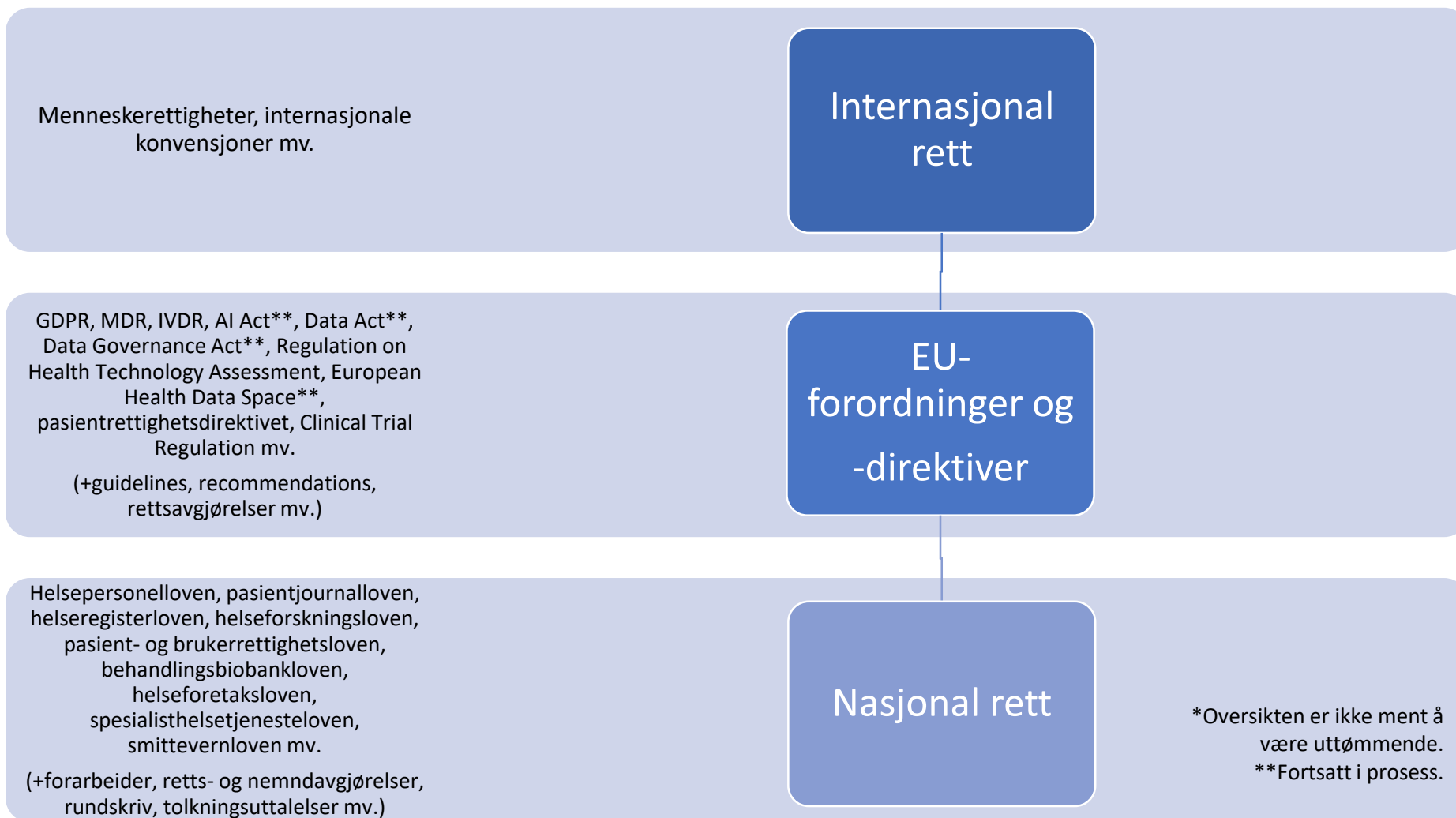

Kilde: Advokatbladet, nr. 6 2023, 103. årgang (forsiden + s. 20 og s. 22). Tilgjengelig på <https://www.advokatbladet.no/pdf>.

2

TVERRFAGLIGHET OG KOMMUNIKASJON

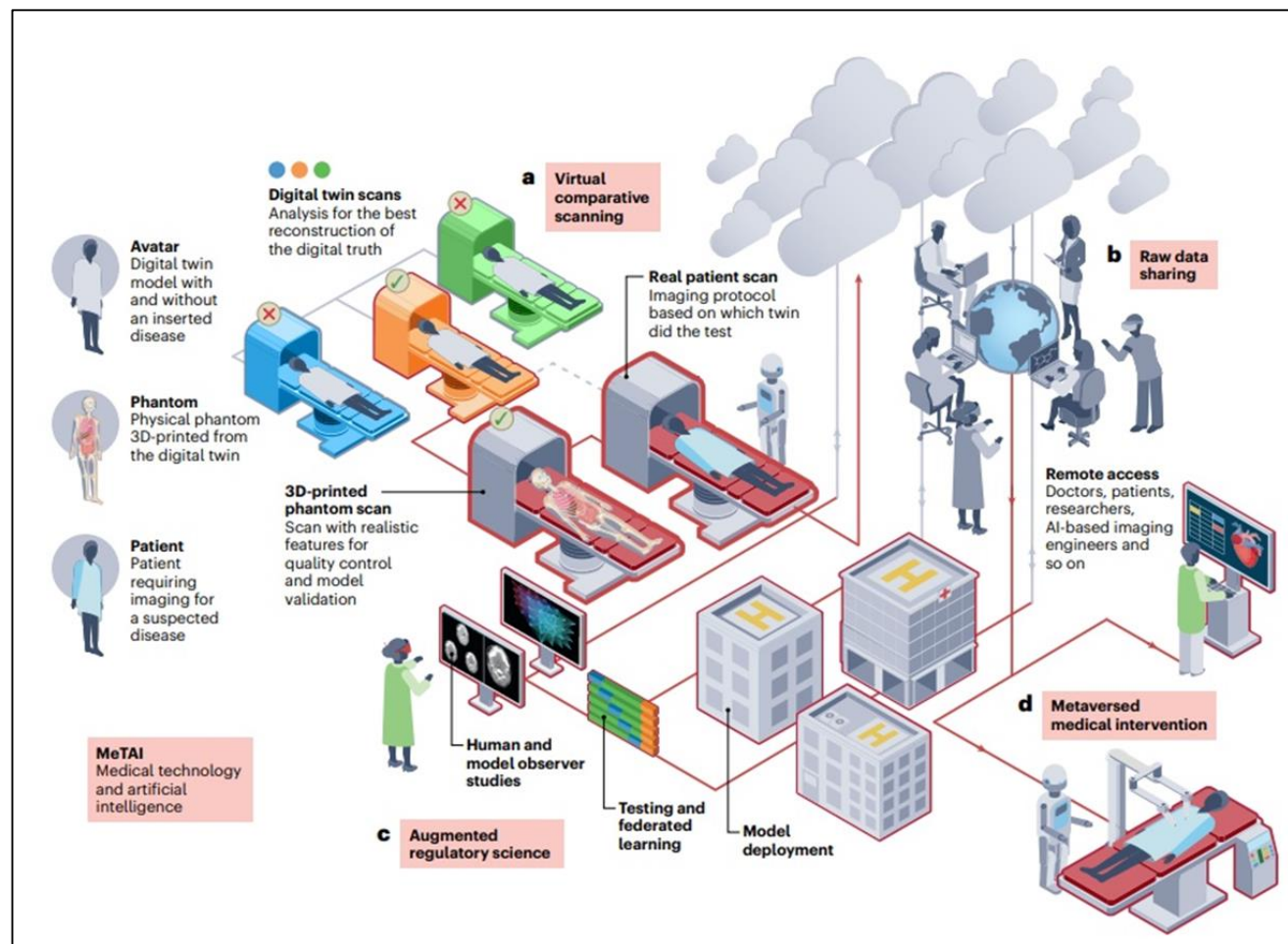
Et krevende terreng – både rettslig...*

2

TVERRFAGLIGHET OG KOMMUNIKASJON

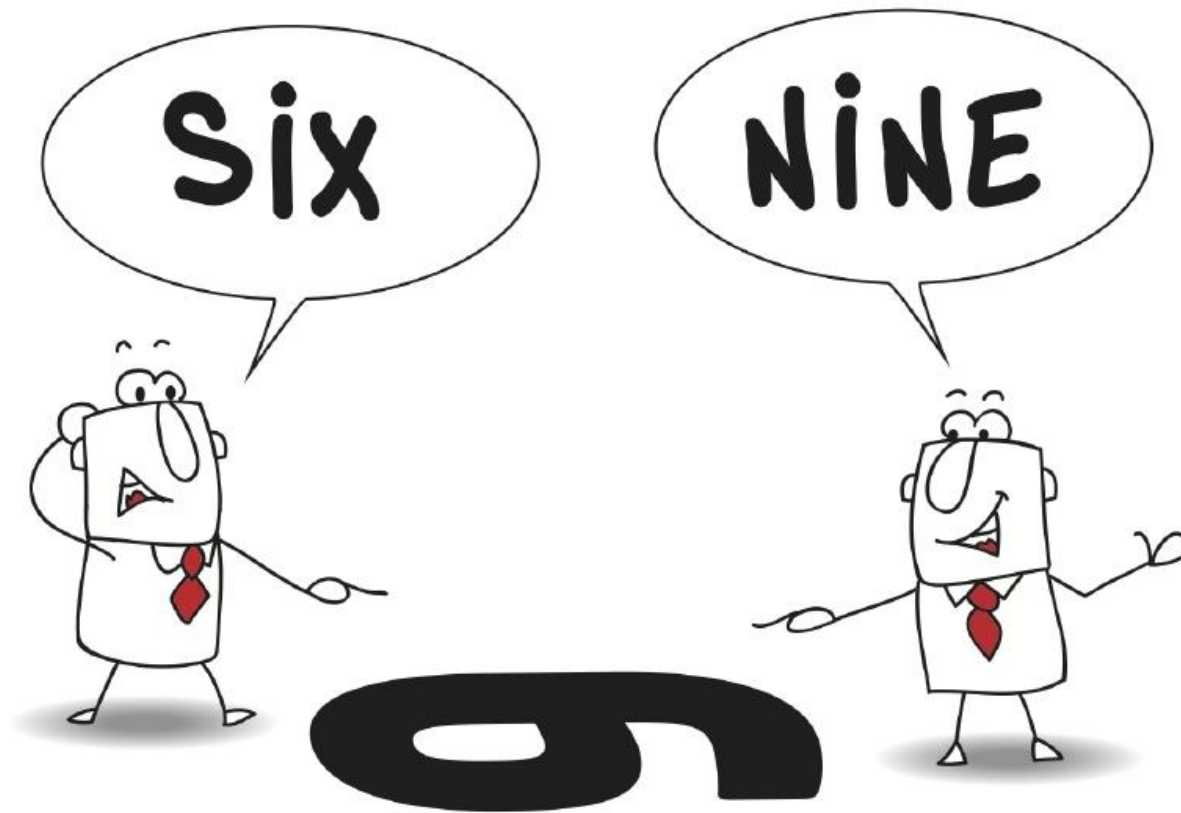
...og faktisk

Kilde: Wang, G., Badal, A., Jia, X. *et al.* Development of metaverse for intelligent healthcare. *Nat Mach Intell* 4, 922–929 (2022).
<https://doi.org/10.1038/s42256-022-00549-6>

2

TVERRFAGLIGHET OG KOMMUNIKASJON

Copyright:
Shutterstock

2

TVERRFAGLIGHET OG KOMMUNIKASJON

Copyright:
Amii James,
amii.illustrates

3

PERSONTILPASSET MEDISIN

PEAK HOUR

3

PERSONTILPASSET MEDISIN

Ny strategi for 2023-2030

MÅLOMRÅDE 3:

Effektiv og sikker bruk, analyse, deling og lagring av storskala helsedata som inngår i persontilpasset medisin for helsehjelp, tjenesteutvikling og forskning innenfor rammene av den enkeltes integritet og personvern

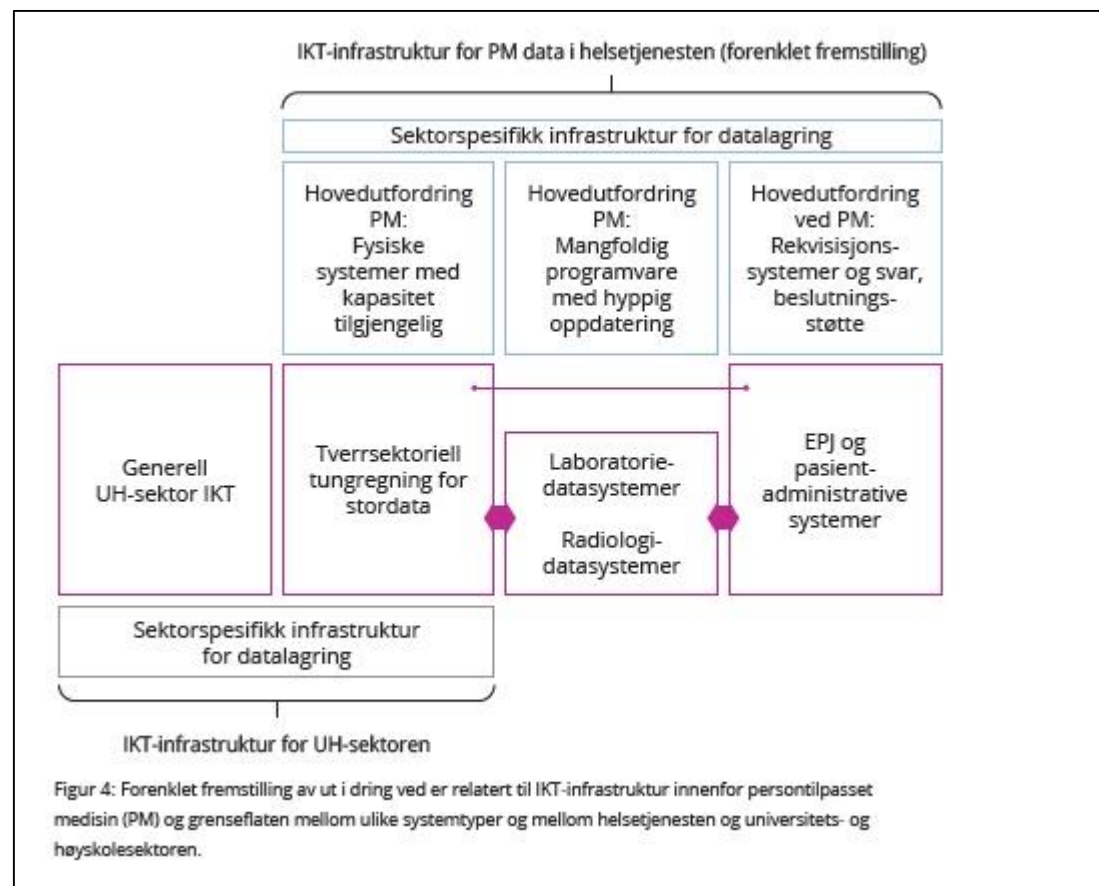
Kilde: Helse- og omsorgsdepartementet, *Nasjonal strategi for persontilpasset medisin 2023–2030*, 2023, utklipp fra s. 48.

3

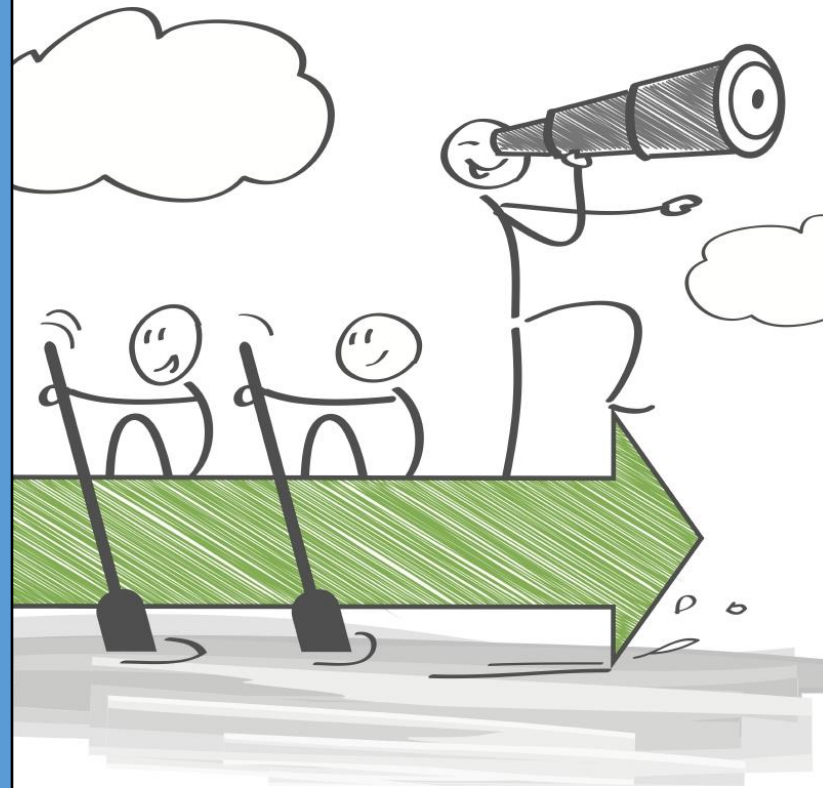
PERSONTILPASSET MEDISIN

Ny strategi for 2023-2030

Kilde: Helse- og omsorgsdepartementet, *Nasjonal strategi for persontilpasset medisin 2023–2030*, 2023, utklipp fra s. 22.

SLUTTORD

Copyright:
Shutterstock

Noen referanser for videre lesning:

- NOU 2003: 1 Behovsbasert finansiering av spesialisthelsetjenesten. Oslo: NOU Forvaltningstjenesten
- Stigen, I. (2005) Innledning. I: Opedal, S. & I. M. Stigen. red. Helse-Norge i støpeskjeen – søkelys på sykehusreformen. Bergen, Fagbokforlaget.
- EDPB, *Guidelines 07/2020 on the concepts of controller and processor in the GDPR*, version 1.0, adopted on 02 September 2020.
- Helse- og omsorgsdepartementet, *Nasjonal strategi for persontilpasset medisin 2023-2030*, (2023)
- Prop.72 L (2013–2014) Pasientjournalloven og helseregisterloven
- PRE-2019-03-01-168 Fastsettelse av ny forskrift om pasientjournal (pasientjournalforskriften) Kongelig resolusjon. Statsråd Bent Høie.
- NOU 2023:8 Fellesskapets sykehus – Styring, finansiering, samhandling og ledelse, 2023.
- Engelschiøn, Sverre og Elisabeth Vigerust. «Pasientjournalloven: Ajourført lovkommentar.» I Juridika.no 2022 hentet 9.mai 2023. (se særlig kommentarene til § 2 bokstav e)

Noen referanser for videre lesning forts.:

- Helse- og omsorgsdepartementet, *Høring: Forslag til ny forskrift om pasientjournal (pasientjournalforskriften)*, 2018. (Høringsnotatet, se særlig s. 20-21).
- Helse- og omsorgsdepartementet, *Nasjonal strategi for persontilpasset medisin 2023–2030*, 2023.